

Parter och domslut

Sergey Skvortsov

Parter

Tilltalad

Sergey Skvortsov, 19630728-3371

Spetsvägen 3, 132 36 Saltsjö-Boo

Offentlig försvarare

Advokat Ulrika Borg

KRIM advokater HB

Box 377, 101 27 Stockholm

Åklagare

Kammaråklagare Henrik Olin

Åklagarmyndigheten

Riksenheten för säkerhetsmål

Box 5553, 114 85 Stockholm

Domslut

Åtal som Sergey Skvortsov frikänns från

Olovlig underrättelseverksamhet mot Sverige, grovt brott, 19 kap 10 § 1 st och 2 st brottsbalken i sin lydelse före 1 januari 2023, 2014-07-01 till 2022-11-22, Sverige

Olovlig underrättelseverksamhet mot främmande makt, grovt brott, 19 kap 10 a § 1 st och 2 st brottsbalken i sin lydelse före 1 januari 2023, 2014-07-01 till 2022-11-22, Sverige

Olovlig underrättelseverksamhet, grovt brott, 19 kap 10 § 1 st och 3 st brottsbalken i sin lydelse före 1 juli 2014, 2013-01-01 till 2014-06-30, Sverige

Förverkande och beslag

Beslagen ska i enlighet med åklagarens yrkande bestå till dess domen i ansvarsdelen vunnit laga kraft. (Polismyndigheten, B049-22 p. 1, 4, 10-11, 13, 15, 21-22, B050-22 p. 6, B051-22 p. 3-5, 7, 9-10, 12, 14, 18-20, 24-25, 29-32, 34, 36, 40-43, 45-48, 54, 59-61, 63-64, B052-22 p. 1, 4-8, 9:2, 13-18, 20-28, 31, 33-36, 38-48, B053-22 p. 1-3, 10, B054-22 p. 1-7, 9-

Detta är en avskrift av en elektronisk originalhandling.

Postadress

Box 8307

104 20 Stockholm

Besöksadress

Rådhuset, Scheelegatan 7

Stockholm

Expeditionstid

måndag - fredag

08:00-16:00

Telefon

08- 561 650 00

E-post

stockholms.tingsratt@dom.se

Webb

www.stockholmstingsratt.se

12, B 055-22 p. 1-2.).

Sekretess

Sekretessen enligt 15 kap. 1 §, 15 kap. 2 § och 18 kap 2 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska fortsätta vara tillämplig på uppgifterna som lagts fram vid förhandlingen inom stängda dörrar samt på uppgifterna i den hemliga domsbilagan

Det förordnande enligt 5 kap. 4 § rättegångsbalken som tingsrätten har meddelat under rättegången för uppgift för vilken det gäller sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska fortsätta att vara tillämplig för de under förhandlingen inom stängda dörrar närvarande personerna. Förordnandet innebär inte någon inskränkning i vad som i övrigt gäller för sekretess. Överträdelse av förbudet är förenat med straffansvar.

Ersättning och återbetalning

Ulrika Borg får ersättning av staten med 1 255 385 kr. Beloppet fördelas enligt följande:

- 901 098 kr arbete
- 60 750 kr tidsspillan
- 42 460 kr utlägg
- 251 077 kr mervärdesskatt

Staten ska stå för kostnaderna.

Yrkanden

Stämningsansökan, aktbilaga 77, 2023-08-28, åtalspunkt 1

Åklagaren har begärt att Sergey Skvortsov ska dömas för olovlig underrättelseverksamhet mot Sverige, grovt brott enligt 19 kap 10 § 1 st och 2 st brottsbalken i sin lydelse före 1 januari 2023.

Gärningsbeskrivning

Sergej Skvortsov har inom Stockholms och Nacka kommuner och på andra platser i Sverige, under tiden från och med den 1 juli 2014 till och med den 22 november 2022, för att gå ryska staten tillhanda, hemligen och/eller med användande av svikliga medel bedrivit verksamhet i syfte att anskaffa uppgifter om förhållanden vars uppenbarande för främmande makt kan medföra men för Sveriges säkerhet, eller i vart fall medverkat till sådan verksamhet mer än tillfälligt.

Verksamheten har bestått i att Sergey Skvortsov och hans företag utgjort en plattform för den ryska militära underrättelsetjänsten GRU och en del av det ryska statliga systemet för olovlig teknikinförskaffande från väst. Verksamheten har vidare bestått i att anskaffa uppgifter i form av information om och själva anskaffandet av olika föremål som den ryska staten och försvarsmakten på grund av exportregler och sanktioner inte kunnat anskaffa på den öppna marknaden. Sergey Skvortsov har bedrivit, eller i vart fall medverkat mer än tillfälligt, till verksamheten bland annat genom att lokalisera de av ryska staten och försvarsmakten efterfrågade föremålen, förhandla om samt genomföra köp och vidare organisera transport av varor med döljande av den egentliga slutanvändaren.

Verksamheten har bedrivits hemligen och/eller med svikliga medel då Sergey Skvortsov vid förhandling med leverantörer och genomförande av köp och transporter samt i kontakt med myndigheter och banker underlåtit att uppge att han företräder den ryska Staten/försvarsmakten samt lämnat falska eller vilseledande uppgifter om mottagare och slutanvändare för produkter han förhandlat kring. Han har vidare vid ovan nämnda typ av kontakter uppgett falska identiteter och kontaktuppgifter på personer som varit inblandade i förhandlingarna samt även låtit andra personer delta i förhandlingarna med användande av falska identiteter och kontaktuppgifter.

Brottet är att bedöma som grovt eftersom brottsligheten varit omfattande och systematisk, pågått under lång tid samt då risken för men för Sveriges säkerhet varit av allvarligt slag.

Stämningsansökan, aktbilaga 77, 2023-08-28, åtalspunkt 2

Åklagaren har begärt att Sergey Skvortsov ska dömas för olovlig underrättelseverksamhet mot främmande makt, grovt brott enligt 19 kap 10 a § 1 st och 2 st brottsbalken i sin lydelse före 1 januari 2023.

Åklagaren har begärt att Sergey Skvortsov ska dömas för olovlig underrättelseverksamhet, grovt brott enligt 19 kap 10 § 1 st och 3 st brottsbalken i sin lydelse före 1 juli 2014.

Gärningsbeskrivning

Sergej Skvortsov har inom Stockholms och Nacka kommuner och på andra platser i Sverige,

under tiden från och med den 1 januari 2013 till och med den 22 november 2022, för att gå ryska staten tillhanda, här i landet bedrivit verksamhet i syfte att anskaffa uppgifter om förhållanden vars uppenbarande för främmande makt kan medföra men för USA:s säkerhet, eller i vart fall medverkat till sådan verksamhet mer än tillfälligt.

Verksamheten har bestått i att Sergej Skvortsov och hans företag utgjort en plattform för den ryska militära underrättelsetjänsten GRU och en del av det ryska statliga systemet för olovlig teknikinförskaffande från väst. Verksamheten har vidare bestått i att anskaffa uppgifter i form av information om och själva anskaffandet av olika föremål som den ryska staten och försvarsmakten på grund av exportregler och sanktioner inte kunnat anskaffa på den öppna marknaden. Sergej Skvortsov har bedrivit, eller i vart fall medverkat mer än tillfälligt, till verksamheten bland annat genom att lokalisera de av ryska staten och försvarsmakten efterfrågade föremålen, förhandla om samt genomföra köp och vidare organisera transport av varor med döljande av den egentliga slutanvändaren.

Brottet är att bedöma som grovt eftersom brottsligheten varit omfattande och systematisk, pågått under lång tid samt då risken för men för USA:s säkerhet varit av allvarligt slag.

Förverkande och beslag

Åklagaren har yrkat att beslagen av följande föremål ska bestå till dess domen vunnit laga kraft i ansvarsdelen för att därefter utges till Sergej Skvortsov:

1. Surfplatta, B049-22 p 1
2. Bärbar dator, B049-22 p 4
3. Hårddisk, B049-22 p 10
4. Hårddisk, B049-22 p 11
5. USB-minne, B049-22 p 13
6. USB-minne, B049-22 p 15
7. Mobiltelefon, B049-22 p 21
8. Mobiltelefon, B049-22 p 22
9. Anteckningsblock, B050-22 p 6
10. USB-minne, B051-22 p 3
11. Micro-SD, B051-22 p 4
12. USB-minne, B051-22 p 5
13. USB-minne, B051-22 p 7
14. 2 USB-minnen, B051-22 p 9-10
15. USB-minne, B051-22 p 12
16. USB-minne, B051-22 p 14
17. 3 hårddiskar, B051-22 p 18-20
18. 2 hårddiskar, B051-22 p 24-25
19. Bärbar dator, B051-22 p 29
20. Stationär dator, B051-22 p 30
21. NAS, B051-22 p 31
22. Stationär dator, B051-22 p 32
23. USB-minne, B051-22 p 34
24. Hårddisk, B051-22 p 36
25. 4 hårddiskar, B051-22 p 40-43
26. 3 hårddiskar, B051-22 p 45-47
27. 16 st CD-skivor, B051-22 p 48
28. Bärbar dator, B051-22 p 54

29. 12 st CD-skivor, B051-22 p 59
30. Surfplatta, B051-22 p 60
31. USB-minne, B051-22 p 61
32. Bärbar dator, B051-22 p 63
33. Stationär dator, B051-22 p 64
34. Visitkort, B052-22 p 1
35. Anteckningsbok, B052-22 p 4
36. Bunt med papper/dokument, B052-22 p 5
37. Bunt med papper/dokument, B052-22 p 6
38. Anteckningsbok och dokument, B052-22 p 7
39. Redovisning/bokföring för 2017/2018 (uppdelat i två kartonger), B052-22 p 8
40. Ryskt och svenskt pass, Sergej Skvortsov, B052-22 p 9:2
41. Rött fodral med visitkort, B052-22 p 13
42. Två fodral med visitkort (ett brunt och ett svart fodral), B052-22 p 14
43. Plastmapp med dokument, B052-22 p 15
44. Vit pärm, B052-22 p 16
45. Bunt med dokument (i en Hemtexpåse), B052-22 p 17
46. Gul pärm, B052-22 p 18
47. Kuvert med dokument, B052-22 p 20
48. Svart pärm, B052-22 p 21
49. Blå pärm, B052-22 p 22
50. Svart pärm, B052-22 p 23
51. Svart pärm, B052-22 p 24
52. Svart/blå pärm, B052-22 p 25
53. Svart pärm, B052-22 p 26
54. Bunt med dokument, B052-22 p 27
55. Bunt med dokument, B052-22 p 28
56. Pärm, B052-22 p 31
57. Pärm, B052-22 p 33
58. Dokumenthållare med dokument, B052-22 p 34
59. Dokument (gällande IES), B052-22 p 35
60. Pärm, B052-22 p 36
61. Dokument, B052-22 p 38
62. Bunt med dokument, B052-22 p 39
63. Svart pärm, B052-22 p 40
64. Svart/röd pärm, B052-22 p 41
65. Bunt med dokument, B052-22 p 42
66. Svart/röd pärm, B052-22 p 43
67. Svart pärm, B052-22 p 44
68. Svart/röd pärm, B052-22 p 45
69. Bunt med dokument samt anteckningsbok, B052-22 p 46
70. Dokument och fotografi, B052-22 p 47
71. Kartong med dokument, B052-22 p 48
72. 3 mobiltelefoner, B053-22 p 1-3
73. Hårddisk, B053-22 p 10
74. A4-pärm, svart, B054-22 p 1
75. A4-pärm, röd, B054-22 p 2
76. 4 dokumentpapplådor, B054-22 p 3-6

- 77. Blå plastmapp, diverse papper, B054-22 p 7
- 78. 2 A4-pärmar, B054-22 p 9-10
- 79. Svart påse med diverse papper, B054-22 p 11
- 80. Kursmaterial med texten "Certified Export control manager", B054-22 p 12
- 81. Svart pärm med blå rygg och mapp gul/beige (taget i beslag hos Sergej Skvortsovs rådgivare) (Polismyndigheten, B055-22 p 1-2).

INSTÄLLNING

Sergey Skvortsov har bestritt ansvar för brott enligt åtalpunkterna 1 och 2. Han har inställningsvis angett att han inte gjort sig skyldig till något av det som åklagaren påstått.

Sergey Skvortsov har inte haft någon erinran mot åklagarens yrkande om bevisbeslag.

UTREDNING

Parterna har åberopat den skriftliga bevisning som framgår av anteckningarna från huvudförhandlingen.

Såvitt gäller muntlig bevisning har Sergey Skvortsov hörts över åtalet. På åklagarens begäran har vittnesförhör hållits med Veaceslav Caisin, FM095, Björn Gustavsson, ISP 1901 och Charles Edwards.

DOMSKÅL

Rättsliga utgångspunkter

Åtalpunkten 1

Skyddsintresset och den brottsliga handlingen

Den 1 juli 2014 infördes brottet olovlig underrättelseverksamhet mot Sverige (se 19 kap. 10 § brottsbalken). Syftet var att åstadkomma ett mer effektivt och ändamålsenligt skydd mot främmande makts dolda underrättelseverksamhet som sker med hemliga eller konspirativa metoder. Förändringen syftade därmed till att medföra ett förstärkt skydd för Sveriges säkerhet. (Se SOU 2012:95 s. 290.) Det brottsliga agerandet enligt bestämmelsen består i att någon hemligen eller med användande av svikliga medel bedriver verksamhet eller medverkar till sådan verksamhet mer än tillfälligt vars syfte är anskaffande av uppgifter om vissa förhållanden av känslig natur som kan medföra men för Sveriges säkerhet.

Verksamhet

För straffansvar krävs först och främst att det varit fråga om en *verksamhet*. Det innebär att enstaka handlingar faller utanför straffbestämmelsens tillämpningsområde. För att kravet på verksamhet ska anses uppfyllt förutsätts att det varit fråga om en serie åtgärder som är av sådan art och står i ett sådant tidsmässigt samband att det kan uppfattas som ett led i en planmässig verksamhet. (Prop 2013/14:51 s. 62.)

Hemligen eller med användande av svikliga medel

För straffbarhet krävs vidare att uppgiftsinsamlingen skett *hemligen eller med användande av svikliga medel*. Enligt förarbetena anses en verksamhet ha bedrivits hemligen när särskilda försiktighetsmått iakttagits som syftat till att hålla verksamheten dold för utomstående. Exempel på detta kan vara att möten mellan berörda aktörer hemlighålls genom att de sker på otillgängliga platser eller att information som utväxlas hålls dold för omvärlden genom att särskild teknisk utrustning används. Med svikliga medel avses bl.a. användande av falska identitetsuppgifter eller att annars lämna

vilsedande uppgifter. Även ett förtigande av uppgifter kan vara svikligt. Om en åtgärd, t.ex. registreringen av ett bolag, sker i ett dolt eller bedrägligt huvudsyfte, t.ex. för att skapa kontaktytor inom ett annat företag, är den i regel att bedöma som ett svikligt medel. (Prop 2013/14:51 s. 62 f.) För straffansvar förutsätts dock inte att uppgifterna som sådana varit av hemlig natur (Bäcklund m.fl., Brottsbalken, 2023-05-24, [JUNO], kommentaren till 19 kap. 10 §).

Uppgifter vars uppenbarande för främmande makt kan medföra men för Sveriges säkerhet

Med *främmande makt* åsyftas främst en självständig stat som Sverige har erkänt men också andra statliga bildningar när de har en sådan faktisk maktställning och politisk betydelse att diplomatiska förbindelser är möjliga i förhållandet med Sverige (prop 2013/14:51 s. 62).

För att konkretisera begreppet *kan medföra men för Sveriges säkerhet* bör framhållas att verksamheten ska bedrivas i syfte att komma över *uppgifter* som avses i den s.k. spioneribestämmelsen i 19 kap. 5 § brottsbalken (se prop. 2013/14:51 s. 63 och Bäcklund m.fl., Brottsbalken, 2023-05-24, [JUNO], kommentaren till 19 kap. 10 §). Med andra ord krävs för straffansvar att det går att sluta sig till att verksamheten haft som mål att komma över sådana uppgifter. Straffansvar förutsätter dock inte att verksamheten faktiskt har innefattat ett anskaffande av uppgifter utan endast att den syftat till att möjliggöra eller underlätta ett sådant anskaffande. (Se SOU 2012:95 s. 296.) Till exempel omfattas åtgärder som vidtas för att bygga upp ett agentnät. Enligt förarbetena kan syftet med verksamheten, vilken enligt 19 kap. 10 § alltså ska vara att komma över uppgifter som avses i spioneribestämmelsen, framgå och gestalta sig t.ex. genom att agenter i ett nätverk eller andra potentiella uppgiftslämnare har tillgång till sådana uppgifter. Syftet kan också framgå genom de involverade parternas inbördes kommunikation. (Prop 2013/14:51 s. 63.)

I fråga om vilka uppgifter som omfattas av spioneribestämmelsen i 19 kap. 5 § brottsbalken konstateras att det av lagtexten, som i sig är exemplifierande, följer att sådana uppgifter kan avse försvarsverk, vapen, förråd, import, export, tillverkningsätt, underhandlingar, beslut eller något förhållande i övrigt. Avgörande för bestämmelsens tillämplighet är att uppgifterna hänför sig till ett kunskapsområde som till sin natur är sådant att ett uppenbarande regelmässigt är ägnat att medföra skada i något av de hänseenden som anges i spioneribestämmelsen (Bäcklund m.fl., Brottsbalken, 2023-05-24, [JUNO], kommentaren till 19 kap. 10 §.) För frågan om straffansvar är det avgörande inte inom vilket samhällsområde som den aktuella uppgiften återfinns. Spioneribestämmelsen kan därmed även träffa underrättelseverksamhet som riktar sig mot t.ex. företag, politiska företrädare och universitet, om uppgifterna rör sådana förhållanden som det kan skada Sveriges säkerhet att en främmande makt känner till. (Prop 2013/14:51 s. 39.) Det har uttalats att det är avhängigt om uppgiften avser ”verkligt betydelsefulla ting” (se NJA II 1948 s. 260 och prop. 1979/80:176 s. 7; jfr NJA 1988 s. 118). Undantag kan dock föreligga varigenom röjandet av ett stort antal uppgifter, som var för sig har liten betydelse eller ingen betydelse alls, kan innebära men för rikets säkerhet genom den samlade bild som uppgifterna ger (se prop. 1979/80:176 s. 7).

Straffansvar för fullbordat brott enligt 19 kap. 10 § brottsbalken förutsätter, mot bakgrund av det ovan redovisade, inte att det görs en skadebedömning med utgångspunkt i vissa uppgifter. I stället är det verksamheten och dess syfte som ska bedömas. Det kan klargöras att straffansvar inte heller kräver att verksamheten syftat till att anskaffa flera uppgifter rörande olika förhållanden. Därutöver bör framhållas att även en sådan verksamhet som endast syftar till en vidarebefordran av uppgifter omfattas av bestämmelsen. (Prop 2013/14:51 s. 63.)

Uppsåt

I fråga om uppsåt krävs att samtliga objektiva rekvisit omfattas av gärningspersonens uppsåt. Därtill krävs att det förelegat s.k. avsiktsuppsåt att gå främmande makt eller motsvarande tillhanda. (Prop 2013/14:51 s. 63.) Kravet på avsiktsuppsåt anses uppfyllt om gärningsmannens avsikt är att tillgodose ett önskemål om information från den främmande maktens sida. Kravet är uppfyllt även om syftet att gå främmande makt tillhanda endast är ett genomgångsled till ett annat mål, t.ex. att få ekonomisk ersättning eller att avvärja ett utpressningshot (se SOU 2012:95 s. 297 och s. 173).

Åtalspunkten 2*Rekvisiten*

De rättsliga utgångspunkter som gör sig gällande i relation till straffstadgandet i 19 kap. 10 § brottsbalken aktualiseras även i fråga om brottet olovlig underrättelseverksamhet mot främmande makt enligt 19 kap. 10 a § brottsbalken. Till skillnad mot 19 kap. 10 § brottsbalken och brottet olovlig underrättelseverksamhet mot Sverige, förutsätts inte för straffansvar att verksamheten bedrivits hemligen eller med svikliga medel. Vad gäller det s.k. menrekvisitet har avsikten, likt 19 kap. 10 § brottsbalken, varit att det ska tillämpas i analogi med motsvarande förutsättningar vid spioneri (se Roos, Brottsbalken, [Lexino], 2023-01-31, kommentaren till 19 kap. 10 a §). I fråga om uppsåt uppställs, liksom för brottet olovlig underrättelseverksamhet mot Sverige, att gärningsmannen har uppsåt till de objektiva rekvisitens faktiska innehåll. Därtill krävs att det föreligger avsiktsuppsåt i relation till att gå främmande makt tillhanda.

Lydelsen innan den 1 juli 2014

Den tidigare lydelsen av 19 kap. 10 § brottsbalken första stycket ersattes den 1 juli 2014 av bestämmelsen i 19 kap. 10 a § brottsbalken (se ovan). Straffansvaret enligt den tidigare lydelsen, vilken aktualiseras i detta mål under åtalspunkten 2 avseende tidsperioden från och med den 1 januari 2013 till och med den 30 juni 2014, motsvarar i sak vad som numera är föreskrivet om olovlig underrättelseverksamhet mot främmande makt enligt 19 kap. 10 a § brottsbalken. Stadgandet i 19 kap. 10 a § brottsbalken som sedan den 1 juli 2014 är den gällande infördes bl.a. för att på ett mer ändamålsenligt sätt återge vad kriminaliseringen avser. (Se prop. 2013/14:51 s. 64.)

Tingsrätten konstaterar därmed att lagändringen som trädde i kraft den 1 juli 2014 enligt vilken 19 kap. 10 a § brottsbalken infördes inte har någon rättslig betydelse vid prövningen i anslutning till det som påståtts av åklagaren under åtalspunkten 2.

Särskilt om vissa bevisfrågor*Bevisbörda och beviskrav*

I brottmål har åklagaren bevisbördan och beviskravet är att det ska vara ställt utom rimligt tvivel att den tilltalade har gjort sig skyldig till den gärning som ligger till grund för åtalet. Beviskravet kan uttryckas på det viset att det ska vara praktiskt taget uteslutet att det gått till på något annat sätt än det som åklagaren har hävdad. (Se bl.a. NJA 1980 s. 721).

En metod för bevisvärdering är att domstolen som ett första steg prövar om värdet av den bevisning som stöder åklagarens gärningspåstående är så stark att den räcker för att det ska vara ställt bortom rimligt tvivel att den tilltalade har begått den gärning som åklagaren påstår. Endast

om den bevisning som stöder åtalet har sådan styrka finns det anledning för domstolen att i ett andra steg pröva den bevisning som talar mot åtalet, t.ex. den tilltalades berättelse. Domstolen ska då bedöma om den bevisningen antingen motbevisar åklagarens gärningspåståenden, eller i vart fall tar sådan kraft från den bevisning som talar för åklagarens gärningspåståenden, att beviskravet för en fällande dom inte är uppnått. (Se NJA 2015 s. 702 och NJA 2017 s. 316.)

Bevisbördan och beviskravet tar sikte på de faktiska omständigheter som ligger till grund för åklagarens påstående om att brottsbeskrivningens krav är uppfyllda (rättsfakta) och gäller således inte bevisfakta. Om den tilltalade lägger fram en berättelse eller annan bevisning till stöd för sitt förnekande behöver åklagaren därmed inte motbevisa den tilltalades bevisning. (Se bl.a. Fitger m.fl. Rättegångsbalken, [JUNO], 2023-06-07, kommentaren till 35 kap. 1 §).

Bakgrund m.m.

Allmänt

Den 22 november 2022 genomfördes en husrannsakan gentemot Sergey Skvortsov och dennes bostad på Spetsvägen i Saltsjö-Boo. I anslutning till husrannsakan gjordes omfattande beslag från Sergey Skvortsov. Samma dag anhölls Sergey Skvortsov, varefter han begärdes och sedermera förklarades häktad av Stockholms tingsrätt den 25 november 2022, som på sannolika skäl misstänkt för de brott som aktuellt åtal avser. Han har därefter varit frihetsberövad på det sätt som framgår av tingsrättens avräkningsunderlag.

Parterna har redovisat motstridiga uppfattningar i fråga om den verksamhet som Sergey Skvortsov bedrivit och inverkningarna av densamma. Tingsrätten redogör därför i det följande bakgrundsvi för parternas respektive positioner i målet.

Åklagarens övergripande redogörelse avseende det ryska militärindustriella komplexet

Åklagaren har påstått att Sergey Skvortsov under angivna brottperioder har fungerat som en anskaffningsagent för den ryska militära underrättelsetjänsten GRU och en del av det ryska statliga systemet för olovlig teknikinförskaffande från väst. För att sätta detta i en översiktlig kontext ges följande bakgrund såvitt gäller det som åklagaren har hävdad om det ryska militärindustriella behovet.

Enligt åklagaren förser det ryska militärindustriella komplexet landets väpnade styrkor med försvarsmateriel. Det ryska militärindustriella komplexet hindras dock i denna uppgift av att Ryssland i många hänseenden saknar erforderlig kunskap för att utveckla teknik som är applicerbar i moderna vapensystem. Vidare är Ryssland sedan annekteringen av Krimhalvön 2014 föremål för sanktioner. För Ryssland är det därför nödvändigt att inhämta viss teknik från västvärlden. Inhämtningen sker inom ett s.k. specialinformationssystem vilket skapades under Sovjettidens teknikkaprustning och som sedermera har återupplivats. Specialinformationssystemet är ett formaliserat och övergripande program där informations- och teknikbehov tillgodoses via olika beställnings- och leveransförfaranden. Anskaffningen sker genom nätverk, av åklagaren benämnt noder, i västvärlden, vilka döljer att deras uppdragsgivare är den ryska staten och dess militärindustriella komplex.

Åklagaren har påstått att Ryssland till följd av ålagda sanktioner inte kan införskaffa avancerad teknik från västerländska bolag. Trots detta har det kunnat konstateras att sådan elektronik har

funnits i ryska robotar och vapensystem i Ukraina. Enligt åklagaren grundar sig detta i att tekniken har införskaffats inom ramen för specialinformationssystemet, vilket Sergey Skvortsov alltså påstås vara en del av. Enligt åklagaren krävs således och sammantaget för Rysslands del, med hänsyn till ålagda sanktioner, inhämtning av västerländsk teknik, hemligen och genom användande av svikliga medel, till verksamheter såsom det militära rymd- respektive kärnvapenprogrammet och vid framställandet av ballistiska robotar.

Åklagarens övergripande redogörelse avseende Sergey Skvortsovs verksamhet

Åklagaren har som redovisats påstått att Sergey Skvortsov under den period som åtalet avser agerat som en anskaffningsagent för GRU och andra entiteter förbundna med den ryska försvarsindustrin och därmed även den ryska staten. Åklagaren har mer konkret gjort gällande att Sergey Skvortsov, med Sverige som bas, mottagit order från entiteter knutna till det ryska militärindustriella komplexet varefter han inhämtat uppgifter och teknik från västvärlden. Kopplingen till GRU framgår enligt åklagaren bl.a. genom att Sergey Skvortsov omgett sig med personer med mer eller mindre bekräftad GRU-koppling. Sergey Skvortsov har enligt åklagarens påstående överfört stora mängder teknologiska komponenter till Ryssland genom de svenska företagen Instrument Electronics Stockholm AB (IES) och Building and Data Technologies Stockholm AB (BDT) varigenom han fungerat som en plattform för Ryssland. Komponenterna vilka enligt åklagaren i sig är avgörande för att öka den ryska militära förmågan. Åklagaren har närmare påstått att Sergey Skvortsov bl.a. anskaffat marina produkter till ett militärt skeppsvarv samt varit behjälplig i anskaffandet av teknik till en militär stad där ett militärt forskningsinstitut producerar kärnstridsspetsar.

Syftet med Sergey Skvortsovs verksamhet har enligt åklagaren varit att anskaffa information, uppgifter och teknik som förbättrar den ryska militära förmågan. De huvudsakliga beställarna, tillika mottagarna, av Sergey Skvortsovs anskaffning kan uteslutande kopplas till rysk underrättelsetjänst och det ryska militärindustriella komplexet. Åklagaren har påstått att Sergey Skvortsov inom ramen för det s.k. specialinformationssystemet varit del av en struktur vars arbetssätt syftat till att dölja dess egentliga syfte, varför inhämtandet av uppgifter och teknik redan på ett övergripande plan har skett genom svikliga medel.

Försvarets övergripande redogörelse avseende Sergey Skvortsovs verksamhet

Sergey Skvortsov, som är utbildad ingenjör inom elektrisk transport, har enligt försvaret genomgående verkat som en vanlig affärsman med flertalet företagsengagemang, inledningsvis i Ryssland, men efter flytten till Sverige i slutet av 1990-talet till övervägande del här i landet. Skälet till att familjen valde att flytta till Sverige var främst de politiska oroligheter som hade uppstått i Ryssland samt en alltmer försämrad ekonomisk situation i hemlandet. Därutöver utsattes såväl Sergey Skvortsov som vänner till honom för brott i Ryssland.

Sergey Skvortsov grundade 1998 sitt första svenska företag, BDT. Sju år senare grundade Sergey Skvortsov ett annat svenskt företag, IES. Försvaret har framhållit att Sergey Skvortsov utöver BDT och IES även har bedrivit företagsverksamhet i olika former i såväl Ryssland som Ukraina. Enligt försvaret har den verksamhet som Sergey Skvortsov ägnat sig åt genom BDT och IES endast utgjort en mindre del av hans samlade engagemang som affärsman.

Som redogjorts för ovan har åklagaren hävdatt att Sergey Skvortsov fungerat som en anskaffningsagent för GRU och andra ryska närliggande entiteter. Försvaret har genomgående

AVDELNING 4

tillbakavisat det påståendet liksom allt annat som åklagaren har gjort gällande i relation till Sergey Skvortsovs skuld. Översiktligt kan framhållas att Sergey Skvortsov anför att han helt saknat kännedom om att han stått i förbindelse med personer som är klassade som GRU-officerare eller i övrigt nära förbundna med den ryska underrättelsetjänsten. Försvaret har även framhållit att Sergey Skvortsov redan på ett initialt stadie klargjorde för berörda företag och personer i Ryssland att han endast avsåg att befatta sig med teknik som skulle användas civilt.

Sekretess och domskälens disposition: (hemlig bilaga)

En stor del av framförallt åklagarens bevisning har av sekretessskäl redovisats bakom stängda dörrar. De uppgifter som skyddas av sekretess rör huvudsakligen uppgifter om Sveriges förbindelser med annan stat, s.k. utrikessekretess (15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen [2009:400] [OSL]), Sveriges försvar (15 kap. 2 §) och den svenska säkerhets- och underrättelsetjänsten (18 kap. 2 §). Det föreligger skäl att förordna om fortsatt sekretess beträffande av de uppgifter som presenterats bakom stängda dörrar i enlighet med vad som följer av tingsrättens domslut i den delen.

Den offentliga delen av domskälen kompletteras med domsbilaga 1 vilken utgörs av den hemliga delen av domskälen.

Skuldfrågan**Åklagarens påstående om gärningen (åtalspunkten 1)**

Åklagaren har under åtalspunkten 1 påstått att Sergey Skvortsov från och med den 1 juli 2014 till och med den 22 november 2022 gjort sig skyldig till brott enligt 19 kap. 10 § brottsbalken. Ovan har redogjorts för de bestämmelser som är aktuella i målet. Tingsrätten har att utifrån åklagarens bevisning att pröva åklagarens påståenden om vad Sergey Skvortsov gjort sig skyldig till.

Tingsrätten prövar i denna del inte hur Sergey Skvortsovs agerande rättsligt förhåller sig till den straffbestämmelse som åklagaren åberopat. Den prövningen kommer att göras under rubriken *Rättslig kvalificering*. Tingsrätten har att dessförinnan ta ställning till åklagarens gärningspåstående som sådant för att bestämma ramen för efterföljande prövning av tillämpningsområdet för 19 kap. 10 § brottsbalken. Tingsrätten har enligt vad som följer nedan delat upp prövningen av åklagarens gärningspåstående under åtalspunkten 1 i två olika delar för att göra prövningen mer lättöverskådlig.

Åklagaren har påstått följande såvitt gäller Sergey Skvortsovs agerande.

- *Verksamheten har bestått i att Sergey Skvortsov och hans företag utgjort en plattform för den ryska militära underrättelsetjänsten GRU och en del av det ryska statliga systemet för olovlig teknikinförskaffande från väst. Verksamheten har vidare bestått i att anskaffa uppgifter i form av information om och själva anskaffandet av olika föremål som den ryska staten och försvarsmakten på grund av exportregler och sanktioner inte kunnat anskaffa på den öppna marknaden.*

Tingsrätten prövar inledningsvis om Sergey Skvortsov bedrivit verksamhet i enlighet med vad åklagaren påstått. Åklagaren har åberopat omfattande bevisning till stöd för detta. Enligt tingsrätten talar bevisningen för att Sergey Skvortsov bedrivit sådan verksamhet som åklagaren

påstått. I den bedömningen beaktar tingsrätten bl.a. de ekonomiska rapporterna avseende IES och BDT som åberopats.

Såvitt gäller den ekonomiska rapport som avser IES konstaterar tingsrätten att det av den följer att Sergey Skvortsov varit verksam som VD och styrelseledamot samt att bolaget skulle bedriva verksamhet i form av export, import och försäljning av elektronik och elektronikreservdelar. Vidare framgår att IES under perioden 2013-01-01–2020-12-31 har utfärdat fakturor uppgående till cirka 535 miljoner kr. Det ryska företaget Radioexport har bedömts vara IES största kund och fakturor uppgående till cirka 468 miljoner kr har tillställts detta bolag. Några betalningar har dock inte gjorts av Radioexport till IES. Betalningar, vilka kunnat härledas till utställda fakturor, har istället erlagts av bolag i bl.a. Schweiz och Estland samt på Cypern. Tingsrätten konstaterar i denna del att det är utrett i målet att Radioexport upptogs på den s.k. BIS Entity List den 7 september 2016 med hänsyn till att företaget bedömts vara en del av rysk vapenindustri eller industri sammankopplad med den ryska vapenindustrin. I tiden efter att Radioexport listades på BIS Entity List har IES ställt ut fakturor till Radioexport uppgående till cirka 77 miljoner kr. IES försattes i likvidation den 14 augusti 2020.

Enligt tingsrätten talar även den ekonomiska rapporten beträffande BDT för att Sergey Skvortsov bedrivit sådan verksamhet som åklagaren påstått i gärningsbeskrivningen. Av rapporten framgår att BDT bl.a. skulle bedriva handel med maskiner, industriell utrustning, fartygs- och luftfartsutrustning, datorer och kringutrustning. Det är klarlagt att Sergey Skvortsov var ensam ägare till BDT under hela den period som rapporten avser, vilket var 2013-01-01–2020-12-31. Under aktuell tidsperiod utställde BDT fakturor till ett belopp om 24 miljoner kr. Av dessa har fakturor till ett belopp om cirka 16 miljoner kr tillställts Radioexport. BDT har dock endast mottagit en betalning från Radioexport. Däremot har BDT mottagit betalningar från andra företag avseende de till Radioexport utställda fakturorna. Sedan Radioexport listades på BIS Entity List har BDT ställt ut en faktura till Radioexport. Det är i målet även klarlagt att BDT har gjort betalningar till ett 60-tal leverantörer från olika länder, varav 26 av dessa har avsett inköp som gjorts till företaget Aelcomp som utgör en finländsk mellanhand till Radioexport.

Redan Sergey Skvortsovs omfattande och mångåriga affärsmässiga kopplingar till Radioexport, som i sig alltså bedömts vara förbundet till rysk vapenindustri, talar enligt tingsrätten för att Sergey Skvortsov bedrivit verksamhet som utgjort en sådan plattform som åklagaren gjort gällande. Såvitt gäller Sergey Skvortsovs verksamhet och dess affärsmässiga koppling till Radioexport beaktar tingsrätten även det som framgår i Säkerhetspolisens bedömning av företaget, se **hemlig bilaga**.

Åklagaren har därutöver åberopat omfattande skriftlig bevisning beträffande Sergey Skvortsovs närmare koppling till rysk underrättelsetjänst och rysk teknikanskaffning. Tingsrätten bedömer att även den bevisningen ger stöd för åklagarens påstående såvitt gäller att Sergey Skvortsov utgjort en plattform för GRU med avseende på rysk teknikanskaffning. I den bedömningen beaktar tingsrätten särskilt följande.

- Sergey Skvortsov har haft en yrkesmässig relation med Anatolij Djakov, tidigare vice generaldirektör på Radioexport, tillika av Säkerhetspolisen bedömd GRU-officer. Därutöver har Anatolij Djakovs söner Timur och Artem Djakov koppling till Sergey Skvortsov, varvid Timur Djakov innehaft fullmakt för IES. Såvitt gäller Timur Djakov har i målet även framkommit att han lånat ut 8 131 000 USD till IES.

- Vladimir Kulemekov, som av Säkerhetspolisen är bedömd GRU-officer, har varit verklig huvudman och ägare till IES under en längre tidsperiod.
- Nikolaj Maramzin, som är nära vän till GRU-officern Anatolij Djakov, var ägare och styrelseledamot i IES under åren 2006–2012 efter beslut av nämnde Djakov.
- Pavel Nikitin har varit ägare och verklig huvudman i IES från mars 2019. Han har dessförinnan företrätt Radioexport. Sergey Skvortsov och Pavel Nikitin har stått i frekvent kontakt med varandra under en stor del av perioden 2013–2022. Pavel Nikitin har tidigare varit registrerad på en adress tillhörande den ryska militärdiplomatiska akademien, vilken sorterar under GRU.
- Aleksej Sanduljak har varit en av Sergey Skvortsovs mest frekvent förekommande kontakter på Radioexport, varvid det noteras att Sanduljak är angiven som kontaktperson på 89 fakturor utställda från IES till Radioexport under perioden november 2014–november 2017. Aleksej Sanduljak har varit registrerad på en adress i Moskva där GRU:s högkvarter är beläget. Beträffande Aleksej Sanduljak, se vidare **hemlig bilaga**.
- IES och BDT:s främsta kontaktpunkter i Ryssland 2013–2022 var utöver Radioexport företaget Abtronics, vilket är ett bolag som har kontrollerats av den ryske medborgaren Timofej Telegin. Vidare har BDT under åren 2016–2017 hanterat teknikbeställningar från det ryska företaget Aelek, som också ägts av nämnde Telegin. Den 26 januari 2018 upptogs Timofej Telegin på BIS Entity List med anledning av att han bedömts införskaffa elektronik med amerikanskt ursprung som han sålt vidare till entiteter anknutna till den ryska militären. Samma dag upptogs även Abtronics på BIS Entity List. Såvitt gäller Timofej Telegin har i målet framkommit att Sergey Skvortsov hade ett möte med Timofej Telegin i Moskva hösten 2016.

Till ytterligare stöd för att Sergey Skvortsov utgjort en plattform för det ryska statliga systemet för teknikinförskaffande från väst har åklagaren åberopat bl.a. en uppgift om kontakt mellan Sergey Skvortsov och en representant för den ryska handelsrepresentationen. Enligt tingsrätten underbygger bevisningen åklagarens påstående ytterligare. Skälen för detta utvecklas närmare i **hemlig bilaga**.

Tingsrätten bedömer sammantaget att åklagaren har visat att Sergey Skvortsov bedrivit verksamhet som utgjort en sorts plattform för GRU. I den bedömningen har tingsrätten även beaktat den bevisning som åklagaren åberopat avseende liknande rysk teknikanskaffning i andra länder samt i förekommande fall tillhörande utländska avgöranden. Tingsrätten finner mot angiven bakgrund att Sergey Skvortsov varit en del av rysk teknikanskaffning från väst varigenom han anskaffat föremål för Rysslands räkning. Det är även klarlagt att exportregler i samband med detta har överträtts i vissa hänseenden.

Åklagaren har vidare påstått följande.

- *Sergey Skvortsov har bedrivit, eller i vart fall medverkat mer än tillfälligt, till verksamheten bland annat genom att lokalisera de av ryska staten och försvarsmakten efterfrågade föremålen, förhandla om samt genomföra köp och vidare organisera transport av varor med döljande av den egentliga slutanvändaren.*

Verksamheten har vidare bedrivits hemligen och/eller med svikliga medel då Sergey Skvortsov vid förhandling med leverantörer och genomförande av köp och transporter samt i kontakt med myndigheter och banker underlåtit att uppge att han företräder den ryska staten/försvarsmakten samt lämnat falska eller vilseledande uppgifter om mottagare och slutanvändare för produkter han förhandlat kring. Han har vidare vid ovan nämnda typ av kontakter uppgett falska identiteter och kontaktuppgifter på personer som varit inblandade i förhandlingarna samt även låtit andra personer delta i förhandlingarna med användande av falska identiteter och kontaktuppgifter.

Tingsrätten övergår härfter till att pröva om Sergey Skvortsov bedrivit eller medverkat mer än tillfälligt till verksamheten genom att lokalisera de av ryska staten och försvarsmakten efterfrågade föremålen samt om han därutöver varit involverad i förhandling, köp och transport på sätt som åklagaren påstått. Tingsrätten kommer även att bedöma om Sergey Skvortsov vid bedrivandet av sin verksamhet agerat hemligen och/eller med svikliga medel på det sätt som gjorts gällande.

Enligt tingsrätten talar redan omfattningen av antalet utställda fakturor från IES till i synnerhet Radioexport och de belopp som följer av dessa för att Sergey Skvortsov bedrivit sin verksamhet på ett sätt som stämmer väl överens med åklagarens påstående. Utifrån åklagarens bevisning anser tingsrätten att det är utrett att Sergey Skvortsov genomfört köp av teknikprodukter som därefter, genom hans försorg, levererats till ryska entiteter. Utan att beröra de enskilda händelserna mer ingående konstaterar tingsrätten på ett övergripande plan att åklagaren har presenterat ett antal anskaffningsexempel. Enligt tingsrätten talar exemplen och den bevisning som hör till dessa i form av bl.a. beställningar, fraktsedlar och i förekommande fall tillhörande e-postkorrespondens tydligt för att Sergey Skvortsov varit involverad i rysk teknikanskaffning såvitt avser förhandling, köp och genomförande av transporter av produkter till Ryssland. Tingsrätten har i den bedömningen beaktat att ett par exempel endast rör anskaffningsförsök. Såvitt gäller påståendet om döljande av slutanvändare behandlar tingsrätten den frågan närmare nedan.

Tingsrätten övergår härfter till frågan om Sergey Skvortov agerat hemligen och/eller med svikliga medel i enlighet med vad åklagaren gjort gällande. Enligt tingsrätten har åklagaren visat att det finns situationer då Sergey Skvortsov agerat genom användande av svikliga medel. Tingsrätten anser dock inte att det i målet har framkommit att Sergey Skvortsov agerat hemligen. I det följande anges exempel på situationer enligt vilka tingsrätten anser att Sergey Skvortsov genom svikliga medel varit involverad i kontakter med leverantörer samt med myndigheter och banker varvid han lämnat falska eller vilseledande uppgifter om mottagare och slutanvändare.

- Sergey Skvortsov har genom mellanhänder i Lettland och Ryssland arrangerat transporter av elektronik avseende amerikanska s.k. EAR99-klassade produkter till Radioexport i tiden efter att Radioexport upptagits på BIS Entity List, dvs. efter den 7 september 2016. Transporterna har skett utan att Radioexport angetts som slutanvändare. Ett liknande tillvägagångssätt har förekommit genom en mellanhand i Finland i form av bolaget Aelcomp. I fallen avseende såväl Lettland som Finland har det ryska företaget VO Avtopromimport angetts som mottagare av produkterna i Ryssland trots att det enligt tingsrätten får anses klarlagt att den egentliga köparen var Radioexport.
- Sergey Skvortsov har vid affär mellan BDT och det ryska militära skeppsvarvet Zvezdochka i april 2015 enligt instruktion från Mikhail Simonzhnikov på Radioexport utelämnat namnet Zvezdochka på en fraktsedel. Sergey Skvortsov har därtill för BDT:s räkning beställt en

signalanalysator av det amerikanska bolaget Rhode & Schwarz svenska filial utan att informera leverantören om att produkten i slutändan, via Finland, kommer att skickas vidare till en sanktionerad mottagare i Ryssland.

- IES mottog under perioden 2013-10-14–2015-03-17 totalt 17 beslut från Inspektionen för strategiska produkter (ISP) innebärande avslag på exportansökningar eller beslut om tillståndsplikt avseende de varor som ansökningarna avsåg. Det som framkommit i målet utvisar att IES och BDT trots avsaknad av erforderliga tillstånd från relevanta myndigheter har exporterat varor som genom mellanhänder skickats till mottagare i Ryssland.
- Sergey Skvortsov ombads av Handelsbanken den 7 juli 2020 att uppdatera BDT:s kundkännedom samt att uppge information om BDT:s leverantörer och kunder genom exempel samt förklara kopplingarna till utlandet. I svaret till Handelsbanken samma dag gav Sergey Skvortsov exempel på affärsmässiga relationer i ett flertal länder utan att omnämna Ryssland trots att bolagets kopplingar till utlandet främst avsett Ryssland, enligt vad tingsrätten funnit utrett ovan.

Sergey Skvortsov har inom ramen för IES och BDT:s respektive verksamhet vidare till synes genomgående använt falska identiteter och kontaktuppgifter på personer som varit involverade i förhandlingar samt låtit andra personer delta i förhandlingar med användande av falska identiteter och kontaktuppgifter. Enligt tingsrätten talar även detta för åklagarens påstående om att Sergey Skvortsov agerat med svikliga medel. Tingsrätten fäster i den delen avseende vid bl.a. den promemoria som upprättats av Säkerhetspolisen av vilken framgår att det i såväl fakturor och fraktsedlar som i e-postkorrespondens hänförlig till IES och BDT förekommit namn som t.ex. Paul Young, Alice Young, Fredric Berringer, Michael Gener och Jan Svensson. I målet är klarlagt att personer med dessa namn inte existerar. Det konstateras vidare att det i beslag som gjorts hos Sergey Skvortsov anträffats en Excel-fil med strukturerad information i form av vilken falsk identitet hos IES och BDT som skulle ha kontakt med berörd distributör. Listan är omfattande och innefattar information om distributörer i ett stort antal länder.

Rättslig kvalificering

Tingsrätten har ovan, utifrån den bevisning som åklagaren åberopat, funnit klarlagt att Sergey Skvortsov till stor del agerat på det sätt som åklagaren påstått. Det är enligt tingsrätten även klarlagt att det skett under den tidsperiod som gjorts gällande, om än med avtagande intensitet under de år som föregick gripandet. Den fråga som tingsrätten har att ta ställning till är därmed om Sergey Skvortsov genom sitt handlande har gjort sig skyldig till brottet grov olovlig underrättelseverksamhet mot Sverige. Tingsrätten gör följande bedömning såvitt gäller den *rättsliga kvalificeringen* av Sergey Skvortsovs agerande.

Tingsrätten anser att det genom åklagarens bevisning är klarlagt att den *verksamhet* som Sergey Skvortsov bedrivit varit varaktig samt sträckt sig över en lång tidsperiod. Den har därmed utgjort ett led i en planmässig verksamhet. Tingsrätten har ovan konstaterat att Sergey Skvortsov agerat med *svikliga medel* i vissa avseenden. I den bedömningen beaktar tingsrätten bl.a. att han inom ramen för den verksamhet som bedrivits använt falska identitetsuppgifter, vilket enligt förarbetena utgör ett typexempel på ett handlande som faller inom angivet rekvisit (se prop. 2013/14:51 s. 62 f.)

Tingsrätten övergår härfter till att pröva frågan om Sergey Skvortsovs verksamhet avsett anskaffande av *uppgifter* vars uppenbarande för främmande makt kan medföra men för Sveriges säkerhet i den mening som avses i 19 kap. 10 § brottsbalken. Tingsrätten konstaterar att Sergey Skvortsovs uppgiftshantering utifrån åklagarens gärningspåstående under åtalpunkten 1 bestått i att anskaffa uppgifter i form av information om och själva anskaffandet av olika föremål till den ryska staten och försvarsmakten. Det är klarlagt att Sergey Skvortsov genom sin verksamhet anskaffat i vart fall föremål på sätt som påstås av åklagaren. Frågan är om anskaffandet av föremålen, som bärare av information, faller inom det straffbara området i 19 kap. 10 § brottsbalken.

Tingsrätten har ovan i domen redogjort närmare för bl.a. uppgiftsrekvisitet enligt nu aktuell bestämmelse. Något sammanfattat innebär det rekvisitet att det straffbara området avser en verksamhet som bedrivits med målsättningen att komma över uppgifter som avses i 19 kap. 5 § brottsbalken. Ett faktiskt anskaffande av sådana uppgifter krävs dock inte för att straffansvar ska föreligga. Enligt lagtextens ordalydelse kan sådana uppgifter avse försvarsverk, vapen, förråd, import, export, tillverkningssätt, underhandlingar, beslut eller något förhållande i övrigt. Det har vidare sagts vara avgörande för bestämmelsens tillämplighet att uppgifterna hänför sig till ett kunskapsområde som till sin natur är sådant att ett uppenbarande regelmässigt är ägnat att medföra skada i något av de hänseenden som anges i spioneribestämmelsen. Tingsrätten hänvisar i övrigt till den rättsliga bakgrund som getts ovan såvitt gäller uppgiftsrekvisitet.

Enligt tingsrätten förutsätts för straffansvar enligt 19 kap 10 § brottsbalken att verksamheten haft som målsättning att tillskansa sig uppgifter om svenska förhållanden i enlighet med den exemplifierande uppräknings som anges i 19 kap. 5 § brottsbalken. I detta hänseende konstaterar tingsrätten att Sergey Skvortsovs beställningar och övriga agerande har avsett produkter från företag utanför Sverige. Beställningarna från företagen har genomgående gjorts öppet, t.ex. genom e-post, även om Sergey Skvortsov visserligen i flera fall bl.a. använt falska identiteter samt i vissa fall utelämnat eller angett felaktig information om slutanvändare. Inte i något fall har beställningar eller försök till anskaffningar gjorts från entiteter i Sverige. Något närmande till företag eller myndigheter i Sverige från Sergey Skvortsovs sida har således inte varit för handen. Inte heller har utredningen visat att Sergey Skvortsov skapat en organisation eller logistik inriktad på att inhämta sådana uppgifter. Det faktum att tingsrätten funnit utrett att Sergey Skvortsov tillsett att avancerade teknikföremål har levererats från utlandet via Sverige till Ryssland genom kringgående av bl.a. exportregler medför inte att verksamheten kan sägas ha haft till syfte att komma över uppgifter om t.ex. svenska försvarsverk eller exportförhållanden.

I förarbeten till aktuell lagbestämmelse har angetts att syftet med verksamheten skulle kunna utläsas genom att personer som är involverade i densamma har tillgång till uppgifter som omfattas av spioneribestämmelsen. Syftet med verksamheten skulle annars kunna framgå genom parternas inbördes kommunikation. Tingsrätten konstaterar såvitt nu är relevant att det inte har framkommit att Sergey Skvortsov eller någon annan i målet förekommande person haft tillgång till uppgifter som omfattas av spioneribestämmelsen. Enligt den åberopade bevisningen i form av bl.a. relativt omfattande e-postkorrespondens har inte heller gått att utläsa att verksamheten haft till syfte att komma över uppgifter av sådant slag som krävs för straffansvar enligt den åberopade bestämmelsen. Tingsrätten anser därför inte visat att Sergey Skvortsovs agerande inneburit att han haft för avsikt att komma över uppgifter enligt spioneribestämmelsen.

Åklagaren har vid huvudförhandlingen framhållit att uppräkningsen i 19 kap. 5 § brottsbalken inte är uttömmande i fråga om uppgifter och framhållit att även uppgifter om t.ex. tillverkningssätt och industrispionage omfattas av bestämmelsen. Enligt tingsrätten har dock Sergey Skvortsovs verksamhet, även med beaktande av detta, inte inneburit att den närmat sig sådana uppgifter i Sverige som krävs för straffansvar. Den bevisning som åberopats i målet talar snarast i riktning för att Sergey Skvortsov inte haft något annat syfte än teknikanskaffning från väst, således att enligt uppdrag förhandla om, köpa samt transportera efterfrågade produkter. Det förhållandet att detta har skett på uppdrag av den ryska staten som själva inte kunnat anskaffa produkterna medför inte heller att uppgiftsrekvisitetet är uppfyllt. Frågan om produkterna i sig genom s.k. ”reversed engineering” kan sägas vara uppgiftsbärare av känslig information inverkar inte heller på bedömningen.

Åklagaren har vid huvudförhandlingen även anfört att den åberopade bestämmelsen bör ges en vidsträckt tolkning, varigenom det gjorts gällande att Sergey Skvortsovs egen ”know-how”, dvs. hans särskilda kunskaper rörande teknikanskaffningen, bör beaktas. Enligt tingsrätten träffas dock inte dessa kunskaper av bestämmelsen i fråga. Vidare ger inte förarbetena till aktuell bestämmelse stöd för en mer vidsträckt tolkning i fråga om uppgiftsrekvisitetet än den som tingsrätten har redovisat och tillämpat. Det är således inte möjligt, som åklagaren framfört, att genom en teleologisk tolkning (dvs. en ändamålstolkning) av den åberopade bestämmelsen anse att Sergey Skvortsovs agerande är straffbart. Enligt tingsrätten torde en sådan tolkning av bestämmelsen kunna stå i konflikt med legalitetsprincipen och även leda till svåra avgränsningsproblem. Det finns därför inte förutsättningar att tolka bestämmelsen på ett bredare sätt än vad den exemplifierande uppräkningsen i spioneribestämmelsen redan medger.

Då tingsrätten således funnit att de *uppgifter* som är aktuella i målet inte omfattas av 19 kap. 10 § brottsbalken har Sergey Skvortsovs verksamhet följaktligen inte heller varit sådan att den omfattas av den åberopade bestämmelsen. Det saknas enligt tingsrätten i sig skäl att ifrågasätta att verksamheten i och för sig kunnat innebära men för Sverige. Mot bakgrund av att tingsrätten bedömer att Sergey Skvortsovs verksamhet inte är straffbar enligt 19 kap. 10 § brottsbalken saknar dock den frågan betydelse för tingsrättens prövning. Utifrån tingsrättens bedömning faller åtalet således på objektiv grund, varför det saknas anledning att pröva frågan om Sergey Skvortsovs uppsåt. Det finns vid denna utgång inte heller skäl att ta ställning till det som Sergey Skvortsov redogjort för eller den bevisning som i övrigt har åberopats av försvaret. Tingsrätten har i sin prövning endast bedömt om Sergey Skvortsovs agerande utgjort brott enligt den straffbestämmelse som gjorts gällande i målet.

Åtalet såvitt avser åtalpunkten 1, olovlig underrättelseverksamhet mot Sverige, grovt brott, ska mot denna bakgrund ogillas.

Åklagarens påstående om gärningen (åtalpunkten 2)

Åklagaren har under åtalpunkten 2 påstått att Sergey Skvortsov gjort sig skyldig till brott mot 19 kap. 10 § brottsbalken i sin lydelse före den 1 juli 2014 samt avseende tiden därefter brott mot 19 kap. 10 a § brottsbalken enligt nuvarande lydelse. Som brottstid avseende denna åtalpunkt har åklagaren angett en period från och med den 1 januari 2013 till och med den 22 november 2022. Tingsrätten konstaterar att åklagarens påstående om Sergey Skvortsovs agerande enligt

åtalspunkten 2 till stora delar är likalydande med det som anges under åtalspunkten 1, dock med det undantaget att straffansvar enligt denna åtalspunkt inte förutsätter ett agerande som skett hemligen eller genom svikliga medel, varför det inte heller har gjorts gällande av åklagaren.

Åklagaren har påstått följande såvitt gäller Sergey Skvortsovs agerande under åtalspunkten 2.

- *Verksamheten har bestått i att Sergey Skvortsov och hans företag utgjort en plattform för den ryska militära underrättelsetjänsten GRU och en del av det ryska statliga systemet för olovlig teknikinförskaffande från väst. Verksamheten har vidare bestått i att anskaffa uppgifter i form av information om och själva anskaffandet av olika föremål som den ryska staten och försvarsmakten på grund av exportregler och sanktioner inte kunnat anskaffa på den öppna marknaden. Sergey Skvortsov har bedrivit, eller i vart fall medverkat mer än tillfälligt, till verksamheten bland annat genom att lokalisera de av ryska staten och försvarsmakten efterfrågade föremålen, förhandla om samt genomföra köp och vidare organisera transport av varor med döljande av den egentliga slutanvändaren.*

Åklagaren har till stora delar åberopat gemensam bevisning för åtalspunkterna 1 och 2. I fråga om Sergey Skvortsovs agerande hänvisar tingsrätten till det som funnits klarlagt under åtalspunkten 1. Detta innebär följaktligen att Sergey Skvortsov utgjort en plattform för GRU samt att han därigenom varit en del av det ryska systemet för teknikinförskaffande från väst. Vidare är det utrett att han har anskaffat olika föremål på sätt som påstås av åklagaren. Det är även visat att Sergey Skvortsov har bedrivit verksamheten genom att lokalisera föremål samt att han därefter i varierande utsträckning förhandlat om samt i övrigt genomfört köp och organiserat transport, varvid slutanvändare har dolts i olika avseenden. Genom åklagarens bevisning är det utrett att Sergey Skvortsovs handlande sträckt sig under den tidsperiod som gjorts gällande.

Sergey Skvortsovs verksamhet har, utöver vad som redovisats under åtalspunkten 1, även haft vissa närmare beröringspunkter i förhållande till USA. Tingsrätten bedömer i den delen att det är utrett att Sergey Skvortsov varit involverad i affärer med de amerikanska företagen UIP Techno Corp (UIP) och BKLN Spectra Inc (BKLN). Åklagaren har presenterat bevisning i form av bl.a. köporder, fakturor och information om betalningsflöden som enligt tingsrätten visar att Sergey Skvortsov gjort affärer med BKLN under 2015 samt med UIP under 2016 och 2017. Det är utrett att nämnda amerikanska företag styrdes av en person vid namn Aleksej Barysheff samt att företagen användes för olovlig teknikinförskaffning till Ryssland. Det är därtill klarlagt att Aleksej Barysheff i USA har gripits och lagförts för att olovligen ha anskaffat och exporterat avancerad mikroelektronik åt ryska slutanvändare för bruk inom militär- och rymdteknologi.

Vad gäller Sergey Skvortsovs närmare koppling till USA har den bl.a. även berörts i den amerikanska menbedömningen samt i vittnesförhöret med FBI-agenten Charles Edwards, se **hemlig bilaga** för tingsrättens överväganden i dessa avseenden.

Rättslig kvalificering

Som tingsrätten redogjort för under den rättsliga bakgrunden uppbär straffstadgandet i 19 kap. 10 a § brottsbalken och dess föregångare betydande likheter med bestämmelsen i 19 kap. 10 § brottsbalken som tingsrätten prövat i anslutning till åtalspunkten 1. Straffansvaret tar därvid sikte på sådan verksamhet som i Sverige riktas mot främmande makt och som kan medföra men för den främmande maktens säkerhet, varvid det straffbara området tar sikte på gärningar som om de hade

riktats mot Sverige hade kunnat medföra ansvar för spioneri eller för olovlig underrättelseverksamhet mot Sverige. (Roos, Brottsbalken, [Lexino], 2023-01-31, kommentaren till 19 kap. 10 a §.) I övrigt hänvisar tingsrätten till den rättsliga bakgrund som getts ovan i domen.

Tingsrätten har under åtalpunkten 1 funnit att den verksamhet som Sergey Skvortsov bedrivit inte är straffbar enligt 19 kap. 10 § brottsbalken. Tingsrätten konstaterar även i denna del att Sergey Skvortsovs agerande såvitt gäller *uppgifter* enligt gärningsbeskrivningen har bestått i att han i olika skeden varit involverad i rysk teknikanskaffning avseende produkter som Ryssland till följd av exportregler och sanktioner inte kunnat anskaffa.

Tingsrättens bedömning är att Sergey Skvortsov inte har varit involverad i en verksamhet som haft till syfte att anskaffa den typen av uppgifter som avses i 19 kap. 10 a § brottsbalken. Som redovisats har Sergey Skvortsov i sig beställt och på annat sätt varit involverad i leveranser av teknikprodukter till Ryssland. Det har dock varit fråga om sedvanliga beställningsförfaranden. Det förhållandet att Ryssland till följd av exportrestriktioner och sanktioner inte har kunnat anskaffa produkterna på ett legalt sätt inte innebär att verksamheten har syftat till att närma sig sådana uppgifter som omfattas av det straffbara området enligt 19 kap. 10 a § brottsbalken. Det förhållandet att Sergey Skvortsov i viss utsträckning kringgått amerikanska exportbestämmelser förändrar inte denna bedömning. Det gör inte heller det förhållandet att han varit involverad i affärer med de amerikanska anskaffningsföretagen BKLN och UIP.

Tingsrätten konstaterar därmed, på motsvarande sätt som under åtalpunkten 1, att den verksamhet som Sergey Skvortsov har bedrivit inte har varit sådan att den omfattas av den åberopade bestämmelsen. Tingsrätten ifrågasätter i sig inte att verksamheten kunnat medföra men för USA. Med hänsyn till att Sergey Skvortsovs agerande faller utanför det straffbara tillämpningsområdet för 19 kap. 10 a § brottsbalken saknar emellertid den frågan betydelse för tingsrättens prövning. Åtalet såvitt gäller åtalpunkten 2 faller därmed också på objektiv grund. Det saknas därför skäl att ta ställning till frågan om Sergey Skvortsovs uppsåt. Det finns vid denna utgång inte heller anledning att övergå till att pröva det som Sergey Skvortsov redogjort för eller den bevisning som i övrigt har åberopats av försvaret. Tingsrätten har vid prövningen endast tagit ställning till om Sergey Skvortsovs agerande utgjort brott enligt den straffbestämmelse som gjorts gällande i målet.

Åtalet ska mot denna bakgrund lämnas utan bifall beträffande åtalpunkten 2.

Sammanfattning

Tingsrätten har sammanfattningsvis funnit utrett att Sergey Skvortsov till stora delar har agerat på det sätt som åklagaren påstått under respektive åtalpunkt. Sergey Skvortsov har därmed utgjort en plattform för rysk teknikanskaffning. Det är även utrett att avancerad teknik har anskaffats och levererats till Ryssland. Åtalet faller dock, avseende såväl åtalpunkten 1 som åtalpunkten 2, på objektiv grund. Skälet till detta är att det i målet inte framkommit annat än att verksamheten enbart avsett teknikanskaffning från väst och inte syftat till inhämtande av uppgifter rörande Sverige eller USA som kan utgöra spioneri. Tingsrätten har med denna bedömning inte haft anledning att närmare pröva Sergey Skvortsovs uppgifter eller den av försvaret åberopade bevisningen.

Övriga frågor*Bevisbeslag*

Om det inte finns särskilda skäl mot det ska bevisbeslag enligt 27 kap. 8 § femte stycket rättegångsbalken bestå till dess att domen fått laga kraft. Detta gäller oavsett utgången i målet. Några särskilda skäl finns inte i detta fall. Beslagen ska därför bestå fram tills att domen inte längre kan överklagas.

Sekretess m.m.

Det finns skäl att förordna om fortsatt sekretess och yppandeförbud i enlighet med domslutet.

Ersättning till offentlig försvarare

Försvaren har begärt ersättning för arbete med totalt 610,5 timmar, för tidsspillan med 45 timmar samt för utlägg. Åklagaren har yttrat sig och inte haft någon erinran mot den begärda ersättningen.

Tingsrätten konstaterar att målet rört såväl oprövade som förhållandevis komplicerade rättsfrågor. Sergey Skvortsov har varit häktad i målet från och med den 25 november 2022 till och med den 9 oktober 2023. Försvaren har därtill haft att förhålla sig till den stränga sekretessreglering som aktualiserats i målet, vilken i sig medfört ökad tidsåtgång. Det skriftliga underlag som förekommit i målet har vidare varit omfattande. Den tid som försvaren lagt ner i målet får mot denna bakgrund anses skälig. Tingsrätten bedömer även att begärd ersättning såvitt gäller tidsspillan och utlägg är skäliga. Med hänsyn till utgången i ansvarsfrågan ska kostnaderna för försvaret stanna på staten.

Rätten

Rådmannen Jakob Hedenmo samt nämndemännen Christer Bergström, Göta Glemme och Eva Wallensten

Rätten är enig.

Digitalt signerad av rådmannen Jakob Hedenmo

Överklagandeinformation

Hur man överklagar

Överklagandet ska ha kommit in till Stockholms tingsrätt senast **den 16 november 2023**.

Överklagandet ska vara skriftligt. Stockholms tingsrätt skickar det vidare till Svea hovrätt.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid så har den andra parten också rätt att överklaga, även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv Stockholms tingsrätt och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet. Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför. Tala också om ifall du vill att målsäganden ska komma personligen till en huvudförhandling.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer. Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer. Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till Stockholms tingsrätt. Tänk på att skicka det i god tid med hänsyn till postgången.

Vad händer sedan?

Stockholms tingsrätt kontrollerar att överklagandet har kommit in i rätt tid. Om det har kommit in för sent avisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet har kommit in i tid skickar domstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Svea hovrätt.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även Svea hovrätt skicka brev på det sättet.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till Svea hovrätt tar domstolen först ställning till om målet ska

tas upp till prövning. Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att ta med allt du vill föra fram i överklagandet.

När krävs det prövningstillstånd?

Brottmålsdelen

I brottmålsdelen behövs prövningstillstånd i två olika fall:

- Den åtalade har dömts enbart till böter.
- Den åtalade har frikänts från ett brott som inte har mer än 6 månaders fängelse i straffskalan.

Skadeståndsdelen

Det krävs prövningstillstånd för att hovrätten ska pröva en begäran om skadestånd.

Undantag kan gälla när en dom överklagas i brottmålsdelen och det är kopplat till en begäran om skadestånd till brottet. Då krävs inte prövningstillstånd om

- det inte krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen eller om
- hovrätten meddelar prövningstillstånd i brottmålsdelen.

Beslut i övriga frågor

I de mål där det krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen (se ovan), krävs det också prövningstillstånd för sådana beslut som bara får överklagas i samband med att domen överklagas. Beslut som kan överklagas särskilt kräver inte prövningstillstånd.

När får man prövningstillstånd?

Hovrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall:

1. Hovrätten bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten har dömt rätt.
2. Hovrätten anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
3. Hovrätten behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
4. Hovrätten bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Det krävs också prövningstillstånd för sådana beslut som bara får överklagas i samband med att domen överklagas. Beslut som kan överklagas särskilt kräver inte prövningstillstånd.

Vill du veta mer?

Mer information finns på www.domstol.se. Ta kontakt med Stockholms tingsrätt eller Svea hovrätt om du har frågor.